

**FRIEDRICH
ENGELS'İN
GÜNCELİĞİ**

2000

YAŞINDA

**MARXISM
AND
SCIENCES
YOUTUBE
KANALINDA**

18—20

ARALIK 2020

MARKSİZM VE BİLİMLER OKULU

MARXISMANDSCIENCES.ORG

Bilim Üzerine Marksist Tartışmalar Sempozyumu-7

“200 Yaşında Friedrich Engels'in Güncelliği”

Marksizmin, kendi deyiimiyle ‘ikinci kemanı’ olan Friedrich Engels, 200 yıl önce 28 Kasım 1820’de Barmen, Almanya’da dünyaya geldi. ‘Birinci keman’ Karl Marx’la 1844’te tanışmalarından sonraki yaşamlarında, aynı şehirdeyken birbirlerini görmedikleri, ayrı şehirlerdeyken ise yazışmadıkları neredeyse tek bir günün olmadığı bir yoldaşlığı yaşadılar. Bu yoldaşlığın ürünleri sadece birlikte yazdıkları *Kutsal Aile*, *Alman İdeolojisi* ve *Komünist Parti Manifestosu* veya ayrı isimlerle basılmış olsa da birlikte tartışarak ortaya çıkardıkları kitaplar değil, bizzat enternasyonel sınıf mücadelesinin kendi tarihidir. Bu aynı zamanda Marx’ın 1883’teki ölümünden sonra bile devam eden bir yoldaşlıktır. Ölümün bile onları ayıramamasının nedeni Engels’in kalan ömrünü Marx’dan geriye kalan çalışma notlarını ve taslaklarını aslen *Kapital*’in ikinci ve üçüncü ciltleri ve *Artı-Değer Teorileri* olarak basıma hazırlayıp yayınlamaya adanmış olmasıdır. Engels, Marx’tan geriye kalan tüm bu el yazmalarına gömülmüş çalışırken, gerçekten de Marx’la aynı komünde yaşamaya devam ettiğini hissettiğini yazmıştır.

200 Yaşında Engels'in Güncelliği aynı zamanda Marksizmin güncelliğidir. Ancak Engels’in nezdinde bu güncelliğin taşıdığı özel anlamlar vardır: Engels, Marksizm karşıtları için Marksizmle hesaplaşma adına seçilen canalcı bir hedef, Batı Marksizmi için de Marksizmin ‘günah keçisi’ olmuştur. Batı Marksizmi Engels’in Marx’ta olmayan şeyleri temsil ettiğini, anti-Marksistler de Engels’in Marx’ta da zaten varolan şeyleri somutladığını düşünmüşlerdir; yani pozitivizm, kaba marksizm, mekanik materyalizm, ekonomik determinizm, ekonomik indirgemecilik, revizyonizm ve Stalinizm.

Engels’in bu ‘özel’ konumunu Marx’le birlikte yazdıkları *Alman İdeoloji*’sinde ifade ettikleri Marksizme dair en kapsamlı iddiayı sonraki eserlerinde en net biçimde ortaya koyabilmesi sayesinde kazandığını düşünüyoruz: İnsan ve doğa tarihi ayrı ayrı çalışılabilir de karşılıklı etkileri nedeniyle birbirinden ayrılamaz bir bütün oluşturdukları için tek bir bilimin, yani tarih biliminin konusudurlar.

Diğer bir deyişle Engels diyalektiğin toplumda, doğada ve düşüncedeki bütünlüğünü gerçekten de daha önce ne kendisinin ne de Marx’ın ifade ettiği bir açıklıkta yazma ve gösterme fırsatını bulmuştur. Ancak bunu da iddia edilenlerin aksine ne Marx’tan habersiz ne de onun katkısı olmaksızın yapmıştır. Tam da bu nedenle Engels’in ve Marksizmin güncelliğinin daha önce hiç olmadığı kadar bugün bir ve aynı şey olduğunun daha fazla görünür olduğunu düşünüyoruz. Elbette bu Engels’in Sovyetlerde olduğu gibi Marx’la neredeyse bir ve aynı kişi olarak değerlendirilmesi ve bu suretle bir anlamda görünmez kılınması anlamına gelmek zorunda değildir.

Özel olarak Engels’e dair bir ilgi aslen 70’lerde ortaya çıkan çok az sayıda da olsa oldukça etkili bir dizi Marksist doğa bilimciyle sınırlıyken, 80’lerde ve 90’larda yaşanan ekolojik felaketler sonucu giderek bazı Marksist toplum bilimcileri de kapsamaya başlamıştır. Engels’in doğa bilimleri üzerine çalışmalarıyla hem doğa bilimleri hem de ekoloji çalışmaları için temel bir referans olması şaşırtıcı değildir. Ancak ne Engels’in katkıları ne de bir bütün olarak Marksizm özel olarak toplum alanıyla sınırlanamayacağı gibi salt doğa alanıyla da sınırlanamayacak bir bütünlüğü hedeflemiştir. Etkisi altında olduğumuz korona salgınına dair biriken tecrübelerin gösterdiği gibi, felaket ne salt doğal ne de salt toplumsal süreçlerle açıklanabilecek bir karmaşıklığa karşılık gelmektedir: Sermayenin egemenliğinden kaynaklanan ‘doğal’ bir felaketin yine sermayenin egemenliğini pekiştirecek biçimde yönetilmesi sonucu ortaya çıkan ‘toplumsal’ bir felakete dönüşmesi bu karmaşıklığı çözecek bir bütünlüğü çağırılmaktadır.

2012 yılından itibaren neredeyse her yıl İzmir’de düzenlediğimiz Bilim üzerine Marksist Tartışmalar bugüne kadar bu bütünlüğü toplum ve doğa, sanat ve beşeri bilimleri de içerecek biçimde toplantılarında tartışmaya çalıştı. Bu sene salgın nedeniyle çevrim içi düzenlemek zorunda kaldığımız toplantımızın yedincisini bu kez Engels üzerinden, onun doğumunun 200. yılı anısına *200 Yaşında Engels'in Güncelliği* başlığı ile düzenliyoruz.

Düzenleme Kurulu: Öznur Yılmaz, Ali Cenk Gedik, Mesut Yüce Yıldız, Siyaveş Azeri, Ali Emre Eyol, Alper Dizdar

Web sitesi banner grafik tasarımı: Nurgül Geçin Aksakal

'Marksizm ve Bilimler Okulu 2020: 200 Yaşında Engels'in Güncelliği' için afiş ve broşür grafik tasarımı: Nurgül Geçin Aksakal

MARKSİZM VE BİLİMLER OKULU

18 — 20

ARALIK 2020

200 Yaşında Engels'in Güncelliği

1.GÜN 18.12.2020 / CUMA

19:00—19:45 Engels'in Güncelliği
ALİ CENK GEDİK

20:30—21:00 Engels ve Müzik

İkinci Keman Engels: Müzik üzerine Anılar,
Mektuplar ve Yazılar
ÖZNER YILMAZ

Konser: Engels'in Kompozisyon Denemeleri
Üzerine Çeşitlemeler
ÖMER ER (PIYANO)

2.GÜN 19.12.2020 / CUMARTESİ

13:00—13:45 Engels ve Doğanın Diyalektliği
KAAN KANGAL

15:00—15:45 Engels'i Lukács'la Okumak: *Tarih ve Sınıf Bilincinden
Ontolojye "Doğanın Diyalektliği Problemi"*
ATEŞ USLU

17:00—17:45 Düşüncede ve Eylemde Diyalektik
SİYAVEŞ AZERİ

19:00—19:45 Yeni Doğa ve Engels
ALPER DİZDAR

3.GÜN 20.12.2020 / PAZAR

13:00—13:45 Engels ve Ekoloji
MESUT YÜCE YILDIZ

15:00—15:45 Engels, Biyoloji ve COVID-19
ÇAGATAY TARHAN

17:00—17:45 Engels'in Köken'ine Bakmak:
Sosyalist Feminist bir Perspektif
MELDA YAMAN

19:00—19:45 Engels'in İngiltere'de İşçi Sınıfının Durumu'nun Güncelliği
ŞEBNEM OĞUZ

20:00—20:15 Kapanış